

Dit voorjaar sluiten het lagekostenbedrijf en het hightechbedrijf van ASG na acht jaar onderzoek hun deuren. De onderzoeksresultaten werden breed uitgemeten, maar wat zijn de bevindingen van de bedrijfsleiders? In deel twee van deze serie zijn Martin de Bree (hightechbedrijf) en Roel Withaar (lagekostenbedrijf) aan het woord over graslandmanagement.

Kwaliteit versus structuur

Standweiden kost grasproductie maar is eenvoudig en arbeidsvriendelijk

MARTIN DE BREE

In het topjaar 2003 molk ik 22.000 kg melk per hectare. Ik heb daarom al het land nodig om voldoende voer te winnen. Vooral in de beginjaren is ook nog geprobeerd om structuurrijk gras te telen. Al snel merkten we dat dat ten koste gaat van de opbrengst en kwaliteit. Zo hebben we vier hectare rietzwenkgras verbouwd. Dat maaiden we mee met de rest van het grasland, maar de opbrengst van tien ton droge stof per hectare bleef ver achter. Rietzwenk was bovendien erg gevoelig

Tabel 1 – Voederwaarde mengsel rietzwenk-Engels raaigras

	eerste snede	derde snede
ruw eiwit	173	165
ruwe celstof	279	275
ndf	511	540
adf	293	295
adl	25	29
structuurwaarde	3,1	3,3
vcos (%)	77,1	73,2
vem	870	817
dve	76	76
oeb	50	19

voor roest na de derde snede. Toen uit de analyse bleek dat zowel het eiwit- als het vem-gehalte niet meevielen, hebben we het uit het bouwplan gehaald. Ook een bewust zwaardere maaisnede aanhouden voor voldoende structuur was geen succes. Die extra structuurwaarde kwam onvoldoende tot uiting en de gras-kwaliteit liep terug. Daarom besloten we om zoveel mogelijk kwaliteitsgras met voldoende vem en eiwit te winnen. In plaats van vier keer maaien zijn we weer vijf keer gaan maaien met snedes van 3500 kg droge stof per hectare voor de eerste en tweede snede. Wanneer we structuur nodig hebben, dan kopen we die wel in de vorm van graszaadhooi. Dat is een stuk goedkoper dan matig ruwvoer winnen en krachtvoer aankopen. Vanwege de deelname aan het derogatie-verzoek verbouwden we de laatste jaren 24,5 hectare mais en 10,5 hectare mais. Elk jaar scheuren we vier hectare grasland. Op deze percelen was de maisopbrengst enorm; eenmaal hebben we zelfs 19 ton droge stof per hectare geoogst.

We hebben de koeien jaarrond op stal, zodat ze dichtbij de robot blijven en we een hoge productie kunnen halen. Jaarrond voeren we kuilgras. Alle percelen worden tegelijk gemaaid en per snede apart ingekuild. Het in een keer maaien van alle percelen zorgt voor een homogeen product en door aparte kuilen te maken kun je ze analyseren en optimaal in het rantsoen passen. Op jaarbasis rijden we negentig kuub mest per hectare uit. Inclusief kunstmest betekent dat een stikstofgift van ongeveer 350 kg per hectare. In het najaar moest de put wel eens leeg om voldoende opslagcapaciteit te houden. Dat was niet ideaal, omdat je dan een overschot krijgt aan herfstgras. We hebben geen schapen en daardoor ging het gras nog wel eens te lang de winter in. Door in plaats van vier, vijf keer per jaar te gaan maaien, konden we dat voorkomen. Het landwerk besteed ik volledig uit, tot en met het kunstmeststrooien aan toe. Daardoor kan ik me concentreren op de koeien en daar de winst pakken.

ROEL WITHAAR

Ik heb al een aantal jaren gewerkt met de stikstofeindnorm van Minas. Dat betekende dat ik maximaal 100 kg stikstof uit kunstmest strooide. Door een sober krachtvoerverbruik voer ik beperkt stikstof via krachtvoer. Uiteindelijk is dat te merken in de graskwaliteit. Je komt in een negatieve spiraal terecht, er komt steeds minder eiwit in het gras. Mais paste daarom de laatste jaren steeds minder goed in het rantsoen omdat ook in mais geen eiwit zit. Het gebrek aan eiwit probeer ik op te vangen met klaver. Ik ben een klaverfan en word niet zenuwachtig van een perceel met zestig procent klaver. Mijn ervaring is dat de koeien klaverpercelen smakelijk vinden en het juist goed vreten.

Omdat witte klaver het eerste jaar startproblemen heeft voegde ik aan het graszaadmengsel de laatste jaren een kilo rode klaver toe. Rode klaver is agressiever en bindt het eerste jaar de stikstof beter. Rode klaver verdwijnt al na twee jaar, maar dan kan de witte klaver het overnemen. Drijfmest laat ik het liefst zo vroeg mogelijk uitrijden. Wanneer de mest er maar op ligt, dan komt de rest later wel. Vroeg mest uitrijden betekent vroeg weiden. En beweiden betekent minder arbeid en goedkoop melken. Zodra de koeien buiten lopen, gaat de krachtvoergift naar beneden. Koeien die minder dan dertig kilo melk geven, krijgen dan geen krachtvoer meer. De eerste jaren werkte ik met percelen van 1,2 hectare groot en het systeem van omweiden om de vier dagen. Dat had ik best aardig in de vingers, maar je moet wel goed vooruit kunnen plannen en inschatten hoeveel gras je over drie weken nodig hebt. Vervolgens ben ik overgestapt naar standweiden. Dat is arbeids-

technisch veel gemakkelijker. De percelsgrootte is eenvoudig te variëren wanneer het grasaanbod varieert. Mijn leidraad is dat wanneer koeien de mestpollen die ouder zijn dan zes weken niet meer bevreten, het grasaanbod te groot is. Een te klein grasaanbod kan ik eventueel opvangen in de stal met kuilgras. Standweiden gaat wel ten koste van de grasopbrengst. Je hebt meer mestpollen en de koeien grazen het jonge gras af nog voordat de maximale groei is bereikt. Maar voor mij weegt dat niet op tegen de voordelen van het arbeidsgemak. Ik houd ze graag lang buiten, dat scheelt arbeid en de kosten van het inkuilen. Met standweiden lijkt het in de zomer of het allemaal vanzelf gaat, ik krijg dan altijd een soort vakantiegevoel.

Tabel 2 – Arbeidsverdeling in uren per week lagekostenbedrijf in 2005

arbeid	arbeidsuren in de	
	stalperiode	weideperiode
melken	23,7	26,7
voeren	6,9	2,3
veeverzorging	8,6	6,0
jongvee	6,4	4,8
gezondheidszorg	2,3	2,1
teelt	0,1	2,8
machines	0,5	0,3
onroerend goed	5,6	4,3
beheer	2,0	2,2
totaal	56,1	51,6